

Barcelona, 4 de setembre de 1931

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

ANY LV - 2722

Preu 20 cts. - Atrassats, 40

L'Estatut, fill sentimental de Catalunya

Ai, que si continuem d'aquesta manera ningú en farà cas de mi!

VIES URINARIE

Impureses de la sang - Debilitat nerviosa

Prou sofrir inutilment de les dites malalties gràcies al meravellós descobriment dels

Medicaments del Dr. SOIVRE

Vies urinaries: *Blenorragia* (purgacions), amb totes les seves manifestacions, *uretritis*, *prostatitis*, *orquitis*, *cistitis*, *gota militar*, etc. de l'home, i *vulvitis*, *vaginitis*, *metritis*, *uretritis*, *cistitis*, *anexitis*, *fluxos*, etc.; de la dona, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb els *Catzets del Doctor Soivre*. Els malalts es guareixen ells sols, sense injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes ni bugies, etc., tan perillós sempre i que necessiten sempre la presència del metge, i ningú no s'assabenta de la seva malaltia. Venda: 5'50 ptes. caixa

Impureses de la sang: *Sífilis* (avari), *casemes*, *nerpes*, *ulceres varicoses* (llagues de les cames), *erupcion*, *escrofuloses*, *eritemes*, *acne*, *urticària*, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les *Pindoles depuratives del Dr. Soivre*, que són la medicació depurativa real i perfecta, perquè actuen regenerant la sang, la renoven, augmenten totes les energies de l'organisme i fomenten la salut, resolent, amb poc temps, totes les úlceres, llagues, grans, floronscos, supuració de les mucoses, caiguda del cabell, inflamacions en general, etc., restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundant, no deixant a l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: *impotència* (manca de vigor sexual), *polvetors nocturnes*, *espermatorrea* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèrdua de la memòria*, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *jadiga corporal*, *tremolors*, *palpitacions*, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifestacions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònics i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les *Gragees potenciats del Dr. Soivre*. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats, a la joventut, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recobrar íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa, sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: Pessetes 5'50 el flascó.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinàries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells per al franquenc a *Oficines Laboratori Sókatarg, carrer del Ter, 16. telèfon 544 S. M. Barcelona*, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desentortollament, tractament i guariment de les dites malalties.

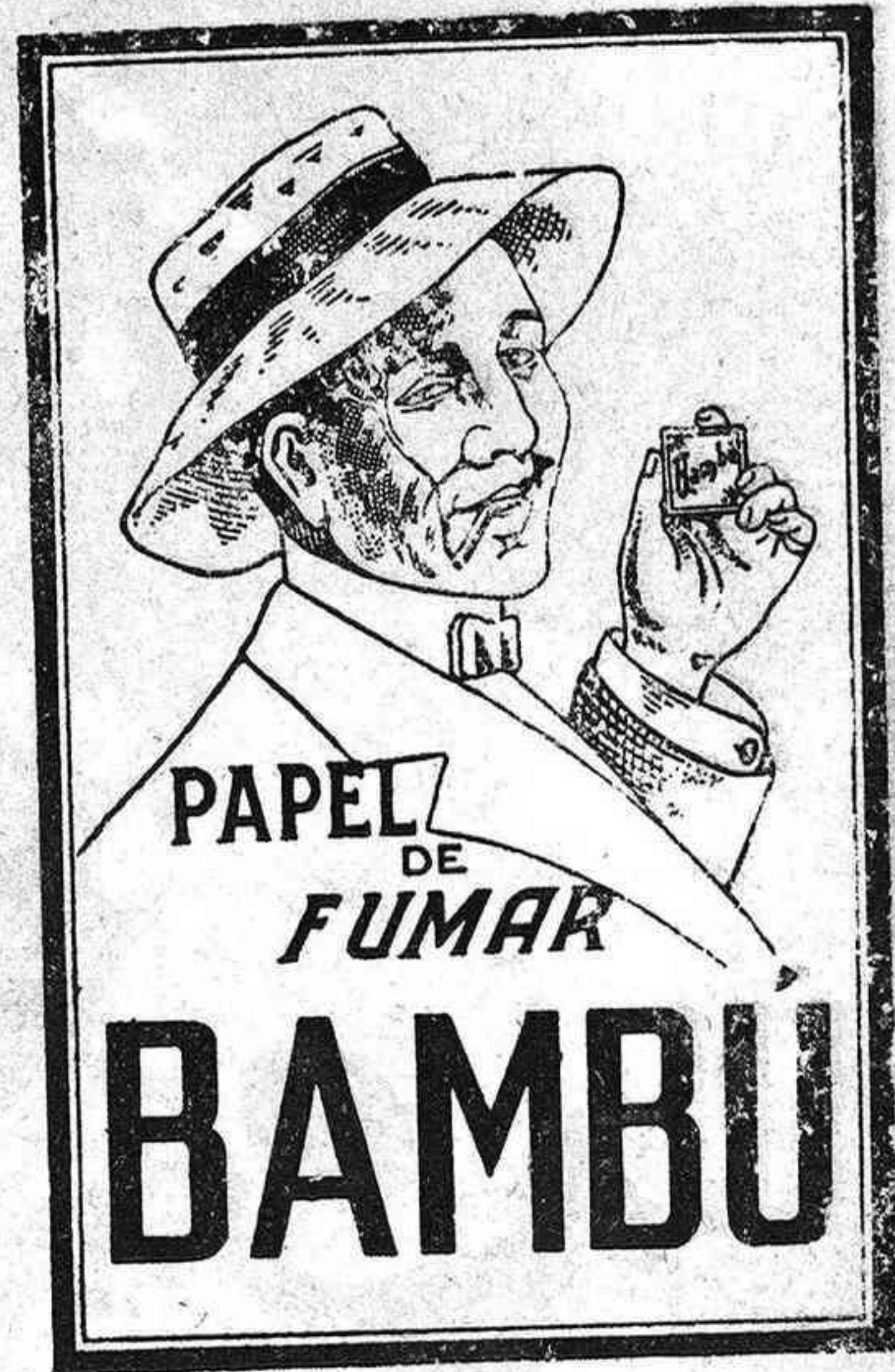
**Caruso, Fleta, Tito Schipa,
Pau Casals, Sagi-Barba,
etc., etc.**

Totes les celebritats impressionen en
discos

**La voz
de su amo**

Companyia del Gramòfono, S. A. E.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:

Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

CRÒNICA

Paradoxa de Catalunya

és d'una vegada hem sentit dir que Catalunya era una terra materialista, terriblement materialista. Bressol de banquers, de jueus, de mercaders, de fenicis, d'usurers. Marc exacte per a la figura del senyor Canons. Taula per a totes les concrecions i les coses definides. Terra on mirar al camp no és guaitar el paisatge, sinó el conreu. Cel impur pel fum de les xemeneies que aquella benaurada

ànima forta i malaltissa alhora d'En Salvat-Papasseit veia com els fallus de l'actual civilització. Vida a ran de terra, on no es fa cap vaga no més que pel guany material d'unes pessetes i mai per una causa moral i espiritual. Moviment vers l'standardització, el taylorisme, el fordisme i tots els avenços socials, econòmics, financers, industrials, allunyats de tot sentit puríssim de la vida. Aritmètica del món. Ciències exactes peninsulars. Fenícia abans que Roma. Roma abans que Grècia. No sé si ha estat Francesc Pujols qui ha dit "que tots els banquers del món són jueus, excepció feta dels de Catalunya, que són catalans". El magnífic estrafolari de Valle Inclán em deia en certa ocasió que a Catalunya no podia haver-hi poesia, perquè ens havia privat del sentit de la melodia els trets dels pistolers avocats a la lluita social. Catalunya, bescantada, combatuda, atacada, però, ha fet un camí.

***

Catalunya és una paradoxa. Catalunya és una continuada paradoxa. Catalunya és un seguit de fets inversemblants que s'agermanen i es combinen fent una història on, al costat de l'aprofitament de residus, per exemple, hi ha les realitzacions somiadors més fantàstiques del món. Arreu del món els primers llibres que es venen són les novel·les, segueixen els contes; i les edicions dels poetes són breus i de poca circulació. Doncs, bé; a Catalunya els primers que es venen són els llibres de poesies i circulen poc les novel·les. És molt més conegut Joan Maragall i mossèn Cinto que Narcís Oller. És molt més apreciat, actualment, Josep Carner, Josep Maria de Sagarra, Josep Maria López-Picó o Carles Riba, que els novel·listes de casa nostra, que, a no ésser pel combat d'anècdotes i sagetes que cada any es promou entorn del "Premi Crexells", seguirien tan ignorats com quan Puig i Ferrer publicava "Els tres il·luminats" i necessitava publicar un llibre amb clau per a ésser llegit, o com Prudenci Bertrana, o com Joaquim Ruyra. Els pintors de Catalunya han creat una escola me-

diterrània, on el valor realista del paisatge té un vel d'espiritualitat magnífic. Es fa la F. B. M., i es basteix l'obra de l'Institut. Som capaços de malversar una fortuna per a assolir el triomf d'una idea, i mantenim una vaga per no donar un ral d'augment a uns treballadors. Es viu d'una manera modesta i exacta, amb el mateix règim de vida i la mateixa continuïtat, i de cop i volta es llença la casa per la finestra en un rampell de bogeria o per donar entent que hom és esplèndid.

***

Catalunya. Barreja l'esperit d'una cançó i el materialisme d'un clam. L'aixecament civil d'un poble pel Port Franc i la lluita col·lectiva pel triomf d'una revolució. És alhora laboratori especulatiu i taller positiu. S'estima alhora Emili Zola i Maeterlink. Es fan anarquistes il·luminats i freds teoritzadors sindicals; recó magnífic per als nazarenoides espiritualistes, cristians, que estimen el sol, fan de vegetarians aficionats, actuen d'esperantistes irreductibles i alhora llegeixen amb fervor Spencer y Darwin.

***

Però Catalunya, eminentment paradoxal, fa una via política, fa una història. Crea un poble. Dóna lliçons als escèptics. Té raó l'encertat escriptor del "The Economist" que ha fet un article parlant de Catalunya. Aquesta vol ésser sempre, per orgull infantil, per vanitat constructiva, "el primer de la classe". I sent com una joia grandiloqüent quan pot dir: "Això ho he fet jo abans que vosaltres"

FRANCESC MADRID

"LOS MEJORES"

Casualment hem vist a "El Noticiero de Zaragoza", un article que signa un tal R. V., S. J. És un veritable cas de vesània, de jesuïtisme descocat. "Defendednos" — és titula. "Hermanos, defendednos. — Parientes, defendednos. — Amigos, defendednos. — Discípulos, defendednos. — Defended a vuestros directores de alma. — Cuantos tengáis sentido de la justicia, defendednos"

No volem llevar al lector el goig de llegir-ne un paràgraf saborós, intraduïble. Heu-vos-lo ací:

"...Somos españoles que hemos hecho y estamos haciendo mucho bien espiritual y temporal; somos españoles muy queridos a muchísimos españoles, a los mejores españoles; somos españoles que contamos entre nosotros muchos sabios, muchos artistas, muchos bienhechores de la sociedad, muchos hombres verdaderamente virtuosos y ejemplares dedicados a la vida cristiana más perfecta"

Ara, després de llegir-lo, estem segurs que els lectors de L'ESQUELLA DE LA TORRATXA, convençuts, els defensaran també, com un sol home.

Avant, catalans! Són los mejores!

EL LAÏCISME D'EN LERROUX

El senyor Lerroux ha pronunciat un discurs a Valladolid —lloc escaient. Un discurs sensat, eloqüent, moderat, clerical...

—Jo sóc laic — ha vingut a dir —, però reconec que no està bé, que és una cosa molt lletja. Tota Espanya, en canvi, és catòlica; i això, això ja està millor. La República i els republicans són dignes de consideració, és clar. Però el Sagrat Cor i els jesuïtes, Sant Fermí i els canonges bascos són, indubtablement, una cosa força més important..."

No seguim. Però aquestes paraules tan admirables de l'admirat cabdill radical ens decanten a creure el que ens contà, temps enrera, un mig-secretari d'En Lerroux, d'aquell Lerroux que aconsellava: "entrad a saco en los conventos, alzad el vello de las novicias y elevadlas a la categoría de madres..."

—Tant de cridar, tant de cridar contra els frares i capellans — ens deia el dit mig-secretari —, i un dia que, trobant-se indisposat, ens va rebre al seu dormitori, vaig entreveure-li, per entre el paiama mig descordat, uns monumentals i suats escapularis, dignes d'un fill de Sant Lluís.

UN IMITADOR

Es el senyor Corpus Barga. El senyor Corpus Barga, que avui escriu a Crisol i que ahir—un ahir de ja fa uns quants anys—escrivia a España i ens descobria París. Un París en el qual, segons ell, segons el senyor Corpus Barga, Montmartre era Monte Marta, i el Châtelet el Castillejo.

Veritat que ja en aquella època era divertit el senyor Corpus Barga? Avui encara ho és més. Avui el senyor Corpus Barga, des de "Crisol", diari de la República—de quin República?—, segueix essent tan divertit com abans.

El senyor Corpus Barga té a Crisol una secció al seu càrrec, que titula Lo inesperado; una secció, en la qual, mantes vegades, trobem veritablement, lo inesperado—la incongruència, la barroeria, l'unitarisme—i que mereix els honors de la cursiva.

Ignorem si el senyor Corpus Barga és amic de Royo Villanova o Luca de Tena. Però, com a Royo Villanova o Luca de Tena, li ha agafat, d'un quant temps ençà, una terrible fòbia: la de combatre Catalunya.

Al senyor Corpus Barga, redactor d'un diari republicà, tot lo de Catalunya li fa gràcia. El senyor Corpus Barga no té una paraula d'afecte i de comprensió per als homes i els problemes de Catalunya. Naturalment, no pretenem que tot-hom tingui una comprensió i una capacitat afectiva. Però tampoc la podem tenir nosaltres per a qui no ens vol comprendre.

El senyor Corpus Barga té la obsessió, la monomania de Catalunya. Catalunya, els nostres homes, els nostres problemes—dels quals parla amb idèntic desconeixement que si es tractés de problemes de la Patagònia—no el deixen dormir tranquil. N'estem segurs.

El senyor Corpus Barga, com qualsevol Royo Villanova, aprofita totes les ocasions per a ferir els sentiments de Catalunya, per a ofendre Macià quan diu: Mi saludo al señor Macià sólo podía haber sido modesto, mío: el saludo de un hombre libre a un alto símbolo de los más viejos prejuicios. I quan parla de La España en auto contra la España con radio. I quan parla de moltes altres coses.

Però no ens hem de molestar. No ens hem de prendre en serio un senyor com Corpus Barga. Ni ens ha d'estranyar que al senyor Adolfo Marsillach li hagi sortit un imitador; vivim en un món de mones.

VIRAI

Història

Història humana:
Dantesc martiri
Que ha escrit l'espasa
Degotant sang,
Visió macabra,
Tràgic deliri
D'una niçaga
Que es creu pensant.

L'home fretura
Una nova història
— On resplendeixi
La Humanitat —
Eterna ruta,
Camí de glòria,
Vers la bellesa,
Vers la veritat.

LL. A. J.

—Deixeu que els Nuncis s'atansin a mi...

L'obertura de caça

—Què és caçador, vosté?

—No, ho faig per sortir de les vagues de la ciutat.

FEMENINES

Del cos i l'esperit

Les mateixes circumstàncies, en idèntica forma, es repeteixen diverses vegades en la vida de l'home. Així, per la nostra vida han creuat algunes dones excepcionals, deixant-nos a l'ànima impressions imborrables. Ara, quan topem amb una d'aquestes dones singulars, altra vegada, i d'una manera més intensa i àdhuc més dolorosa, s'exalten els nostres sentiments en una sensació entre de joia i de sofriment, exacerbant-nos la sensibilitat, tant més, quant que el pas dels anys aguditza aquesta sensibilitat en el cor dels homes intel·ligents, com, així mateix, insensibilitza el dels homes vulgars.

La dona desperta en nosaltres sensacions múltiples, tan diverses entre si, que pocs homes són capaços de definir-les amb justesa.

Per regla general, aquesta influència és purament animal, o sigui, francament fisiològica o sensual. Aquesta atracció és la menys dolorosa, ja que el cor hi té molt poc a veure. Naturalment, el que senyala la tendència de sensacions de l'individu és l'educació del mateix.

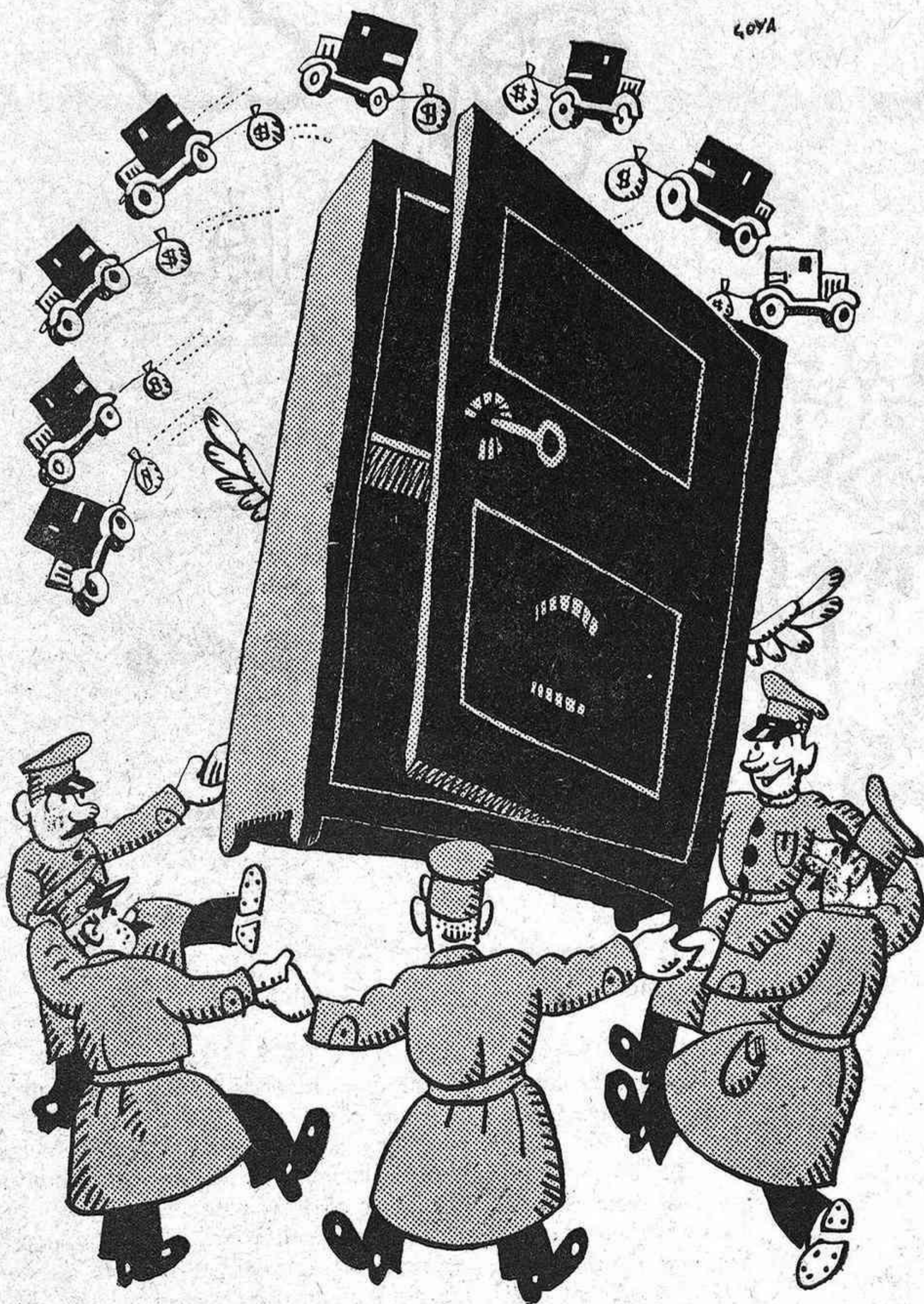
Altres vegades, el que ens fereix és la gentilesa o la feminitat — sobretot la feminitat — d'ella. Aquesta és potser la més poderosa de les inclinacions que ens llicen

contra la dona, puix que és la inversió de les nostres pròpies característiques.

I, per fi, cal senyalar l'últim i més profund aspecte psicològic, i que, dissortadament, la major part d'homes desconeixen. Aquest aspecte pertany plenament a l'esperit. Al contrari de les dues formes anteriors, que produeixen en l'home efectes francament agradables, aquesta és dolorosament cruel. La visió d'una dona susceptible de despertar en nosaltres veritables passions, ens convulsiona l'esperit i exalta el nostre lirisme. La seva presència en la intimitat de l'ànima és un trastorn de tota la nostra existència. Formant una època sentimental de la nostra vida, ens fan sentir un dolor ensems que un plaer. I passem del més gran optimisme a la depressió més gran. Aquestes dones són per nosaltres llum i fosc, alegria i tristesa, alè i desalè, vida i mort; totes aquestes sensacions acaricien o fuetegen la nostra ànima en viure la passió. Són flors que omplen d'olor la nostra vida; són estels que guien els nostres passos pel món; són papallones que viuen en els jardins de les nostres il·lusions; són sirenes que provoquen i vetllen els nostres somnis més cars; són fades d'uns contes fantàstics i meravellosos fets venturoses realitats; són... — mes no ens perdem en divagacions — una espina més que llatzera el nostre cor.

Ai de la dona que no sap inspirar una d'aquestes passions, que són el per què de la vida de l'home, en l'aspecte sentimental!

SANTIAGO GARCÍA PONT

L'eterna vaga, quan no per voluntat per força.

Suggerències i estampes del camp

UN DOLÇ I BELL RECÓ

Aquest és un ermitori dedicat a Sant Miquel. No és lluny del poble i s'hi puja per un camí aromat d'espigols—que ara són florits—, d'olivardes, de te de roca. De tant en tant, hom troba, a un costat i a l'altre del camí, les capelletes del calvari. I dalt del pujol, el blanc ermitori. Com una caseta de pessebre. Com un crom.

Davant l'ermitori hi ha una mena d'era, una mena de pati de rajols vermells. A l'entrada de l'era, una torre color de pa torrat. L'ermitori, en realitat, és una pagesia com qualsevol altra, en la qual hom ha aprofitat la nau central com església, i les laterals com cambres dels ermitans. Però els ermitans no hi viuen. Diuen que això és massa desert i que, com ni amb la protecció de Déu es senten prou emparats, s'estimen més viure al poble.

Davant l'ermitori, a banda i banda, hi ha unes parets blanques, altes de poc més que un metre i amb uns bancs de pedra. A la façana de l'esglesieta humil, en rajols, hi ha una escena de la Crucifixió. A l'interior, a l'altar major hi ha una talla de Sant Miquel amb l'espasa flamígera i el pobre dimoni sota els peus, en una posició més que incòmoda. En un altre altar, una pintura d'un cert mèrit. Després, ex-vots, una gran florida d'ex-vots: cames, braços, pits, caps de cera esgrogueïda; trenes polsoses amb llaços negres; barcos, barcos que naveguen en l'aire quiet de l'esglesieta camperola; pintures ingènues, estrofolàries.

Des dels bancs de pedra d'aquesta mena d'atri—davant dels quals hi ha tres xiprers com tres flames negres immòbils—, hom veu el camí ple de garrofers i ametllers; el poble de cases blanques; el castell i l'església, de color de mel; el mar d'un blau profund.

Ací dalt, en aquesta hora última de la tarda, hi fa de bon estar. No hi ha els cursis de la colònia: no hi ha els que, essent catalans, parlen castellà perquè fa més fi; no hi ha els senyors de pega, els que aquí fan el senyor i a Barcelona gairebé passen fam.

Sentim que de bona gana ens quedariem aquí; que ens hi quedariem no una estona, no uns dies, no uns mesos: que ens hi quedariem sempre, oblidant la febre i l'angúnia de la ciutat.

Fóra bo viure en aquesta soledat, respirar aquest aire tan fi, tan transparent, sota aquest cel tan blau, davant d'aquesta mar tan blava.

Fóra bo viure aquí, oblidat, una vida quieta i apagada: uns quants llibres, una pipa, un gos i una dona. I si no se'ns podia concedir, ens passariem sense la dona.

Ens pren un sentiment suau, bucòcuri. Ja no hi ha sol, però queda en les pedres de les cases una claror daurada. El cel és de color violeta i, damunt del mar, s'alça una lluna vermella com un formatge d'Hollandia. Hi manca un rossinyol, el cant d'un rossinyol. Però ens hem de resignar. Els rossinyols han emigrat, potser per por de la "colònia", i només queden grills: uns grills que, com els falsos senyors de la "colònia", diuen, encara que no vingui a tomb: "ric-ric-ric-ric-ric..."

Sí; fóra bo viure en aquest humil i amable ermitori. Les tardes d'estiu sortiríem amb un llibre aquí a l'atri. A la primavera arribarien les primeres orenetes, i els ametllers floririen. A la tardor, el paisatge tindria uns tons calents, encesos. A l'hivern, llegiríem i fumaríem la pipa vora la llar—si és que n'hi ha—, mentre a fora, lluny, udolaria el mar.

Però Antònia, l'ermitana—un manyoc de nervis dintre unes robes de dol—, ens diu:

—El diumenge, ací dalt, pugem totes les dones del poble, i els promesos, i els que no són promesos, però en

seran. Sap com en diuen, d'això, d'aquest ermitori? En diuen el safareig del poble.

Decebut, estafat, vexat, repetim: el safareig del poble!

No; no hi viuríem tan bé com pensàvem, en aquest dolç recó profanat per les enveges, les xafarderies, els odis i rancúnies de poble.

LLUÍS CAPDEVILA

Capricis i paradoxes

GENEROSITAT

Menéndez i Pidal ha escrit, no fa gaire, un article en el qual ens demana als catalans que no siguem egoistes, que ens ocupem d'alguna cosa més que de la nostra cultura i que contribuïm a la cultura de tot Espanya. Les paraules de Menéndez i Pidal ens semblen una sagnant paradoxa. Ens ho han pres tot: el propi govern, la justícia, l'escola, les universitats, pràcticament l'idioma. Hem pagat a l'Estat espanyol més que qualsevol altre país hispànic. Quan hem demanat una mica de llibertat, ens han acarat les baionetes. Hem sofert la llei dels més forts. I avui, quan les coses no han canviat del tot encara, quan només sembla que són a punt de canviar, Menéndez i Pidal ens diu que no siguem egoistes, que siguem generosos...

Però, ¿és que no s'han adonat encara que som nosaltres d'ells, qui esperem generositat? ¿Que no veuen que no volem altra cosa que "la noble y generosa Castilla" faci efectius, d'una vegada, aquests qualificatius que tant li plauen? Generositat! Ve't ací el que volem nosaltres. Que una vegada Castella deixi de creure's que és ella sola tot Espanya, i que fora de l'assimilisme no hi ha espanyolisme possible. Que consideri tan espanyol el català i la cultura catalana, com el castellà i la cultura de Castella.

¿Que la seva cultura és infinitament més important? ¿Que el seu idioma és infinitament més difós?... Així, motiu de més encara perquè no es mostri egoista, perquè sigui generosa. A un idioma i a una cultura que poden volar, segons frase famosa, entre continents, què pot importar-li un reconet de món com el nostre, què poden fer-li tres o quatre milions d'habitants menys?

Cultivar el nostre idioma, fer la nostra cultura—que són idiomes i cultures hispàniques—no és un egoisme, com no és un egoisme voler-nos governar, voler-nos fer nosaltres mateixos la justícia. L'egoisme és voler imposar als altres un idioma, una cultura, un govern que no és el seu.

Avui no tenim encara ben bé una cultura pròpia, perquè l'unitarisme monàrquic ens ha entrebancat sempre. Però no tenim, en realitat, tampoc, una cultura castellana, perquè no ha estat mai el motllo del nostre esperit, perquè el nostre esperit s'hi sent incòmode. Que ens deixin, doncs, assajar de fer-nos una cultura nostra. Es, fet i fet, aquesta, la única manera de què puguem contribuir eficaçment a la grandesa d'Espanya.

DOMÈNEC GUANSE

—Ja veus quin canvi he fet, tan maca que estava, eh?
—Fins que no trobis un bon metge, no tornaràs a estar bona!

Com està la premsa

El "Dayli Mail", de Londres, dona la següent informació amb lletres més grosses:

"LATEST NEWS.—PLAGUE PANIC IN SPAIN.
—Barcelona, Friday.—Sixty people are reported to have died, and 140 are in hospital, owing to an outbreak of bubonic plague here. Many residents have fled to neighbouring districts.—Reuter.

Ho traduïm perquè els nostres lectors se'n facin càrrec:

"DARRERES NOTÍCIES.—PÀNIC PER LA PLAGA A ESPANYA.—Barcelona, Divendres.—Ens comuniquen que hi ha 60 morts, 140 persones estan a l'hospital atacades de pesta bubònica, i molts habitants abandonen la ciutat.—Reuter.

Es indigna la campanya que es fa contra Espanya, i principalment contra la nostra ciutat.

¿No hi ha manera de castigar aquests calumniadors que propaguen aquestes notícies alarmants per a evitar que vinguin els turistes? ¿On els han vist, aquests seixanta morts?

Es una llàstima que aquests diaris es deixin sorprendre la bona fe per agències tan poc escrupoloses en llençar notícies tan tendencioses.

Això és una calúnnia!

MUNICIPALES

Sense enutjar-nos ni posar-nos tan seriosos com "L'Opinió", que en el número de diumenge darrer ens dedica l'article de fons amb "El Diluvio" i "La Veu", volem deixar ben aclarida la nostra posició en la campanya d'atacs que—segons "L'Opinió"—dediquem a l'alcalde de Barcelona, doctor Aguadé.

El diari de l'Esquerra Republicana, ben joveníssim per cert, per dubtar del nostre esquerrisme de cinquanta-cinc anys consecutius, posa en entredit la nostra ideologia. Si això ho digués altra gent, podríem remarcar-los que és vergonyós; però que ho diguin ells, bo i lamentant-ho, els haurem de dir que l'ideari esquerrà no el tenen pas en exclusiva a la plaça de la República i a la seva sucursal de la Universitat. Que nosaltres, en èpoques que era ben difícil poder treure l'entrellat dels sentiments veritables d'un diari, perquè tots navegaven entre dues aigües, no vàrem ésser dels qui amaguéssim la cara ni rebéssim copets a l'espalla dels qui manaven. Però no és ara l'hora de vanagloriar-nos. Hem de dir sols, que quan "L'Opinió" va sortir a la palestra, amb tota la virior de les seves campanyes, amb l'empenta de la joventut, L'ESQUELLA ja havia estat desmamada, perquè tenia més de cinquanta anys, i les lliçons d'esquerrisme no les podia acceptar dels novinguts.

La nostra campanya contra l'Ajuntament de Barcelona ni és campanya de mòbils ignorats ni va dirigida contra la persona de l'alcalde, doctor Aguadé. Per aquest senyor, sentim les més cares simpaties particularment; però seria mentir si diguéssim que ens plau com alcalde. I, si a nosaltres—com d'altres—no ens sembla prou bona la seva gestió, tenim el dret de criticar-la, deixant a part que militi a l'Esquerra Republicana, a la dreta o a la indefinida, dels que no són carn ni peix. Per això es molesta "L'Opinió"? Li recomanem que repassi la col·lecció de L'ESQUELLA, i veurà que nosaltres hem combatut tots els Ajuntaments que no han fet tasca positiva, sigui quin sigui el seu color polític. I també sabrà que més d'una vegada hem perdut amistats, dintre la Casa Gran, per cantar les veritats. Però les nostres censurens s'han traduït en elogis quan l'Ajuntament ha vetllat pels interessos de Barcelona, que, pels que fem L'ESQUELLA, són primer, abans que tot, que els nostres sentiments polítics.

Nosaltres hauríem volgut que el primer Ajuntament republicà de Barcelona hagués pogut merèixer aquella simpatia "de tots els ciutadans" que esmenta "L'Opinió". Però dissortadament no ha estat així. Quan s'han apagat els crits de la revolució i s'ha parlat de treballar, el carro municipal s'ha encallat. Hom no pot fer-lo seguir avant; ni les xurriacades d'aquells ciutadans que pòques mesades abans li retien homenatge!

"Els nostres homes compliran el mandat que els va donar el poble". Així sia. Però no vulgueu que callem mentre aquests homes no el compleixen. Tenim el dret d'exigir-los més del que feien els altres. Tenim el deure de criticar la seva gestió si és contrària a la ciutat, i si no tinguéssim ni un ni altre, ens els prendríem per dir que el

primer Ajuntament d'Esquerra Republicana de Catalunya no ha fet ni més ni menys, per Barcelona, que el que feren els anteriors Ajuntaments de dretes: administrar barrejament els cabals dels ciutadans que amb els seus vots els portaren a l'Alcaldia.

Per últim, direm a "L'Opinió" que el nostre major goig seria poder rectificar tot quant diem ben aviat.

La moralitat barcelonina

EL JOC I LES COUPLETISTES

Es cosa sabuda que el joc, les coupletistes i les "senyores" de la Rambla constitueixen els tres aspectes d'immoralitat més remarcable. Tan bon punt arriba un nou governador, unes comissions que hom no sap d'on surten visiten la nostra primera autoritat i li plantegen les tres imprescindibles queixes: "Que la Rambla i molts carrers de Barcelona ofereixen un espectacle vergonyós a l'estranger que visita la ciutat. Que en tal o qual cabaret o music-hall les "estrelles" de la primera part ensenyen tal o qual cosa. Que en certs cafès, bars o tavernes es juga als prohibits a la descarada, etc."

Generalment, els governadors entrants atenen aquestes queixes (que serien comprensibles si no fossin interessades) i cursen les ordres corresponents als subordinats de torn, i a poc de posades a la pràctica les esmentades ordres, llegim en la Premsa que "el governador ha impuesto una multa de cinquanta pesetas al dueño del concierto tal; ha clausurado 369 casas en las cuales se jugaba a los prohibidos, y ha mandado a cumplir quincena 373 mujeres de vida airada, por callejear antes de la una de la madrugada". En llegir això, la moralitat ciutadana respira; les senyores de Sant Vicents de Paül diuen un parenostre pel governador; els condemnats sofreixen la penalitat imposada, i la ciutat segueix el mateix curs que abans.

Al *luctuoso* "Cametes Llargues" el va destronar, a més de la seva poca-solta evident, la manca de contacte directe amb el poble que el mantenia, i als governadors de ciutat els passa tres "quartos" del mateix.

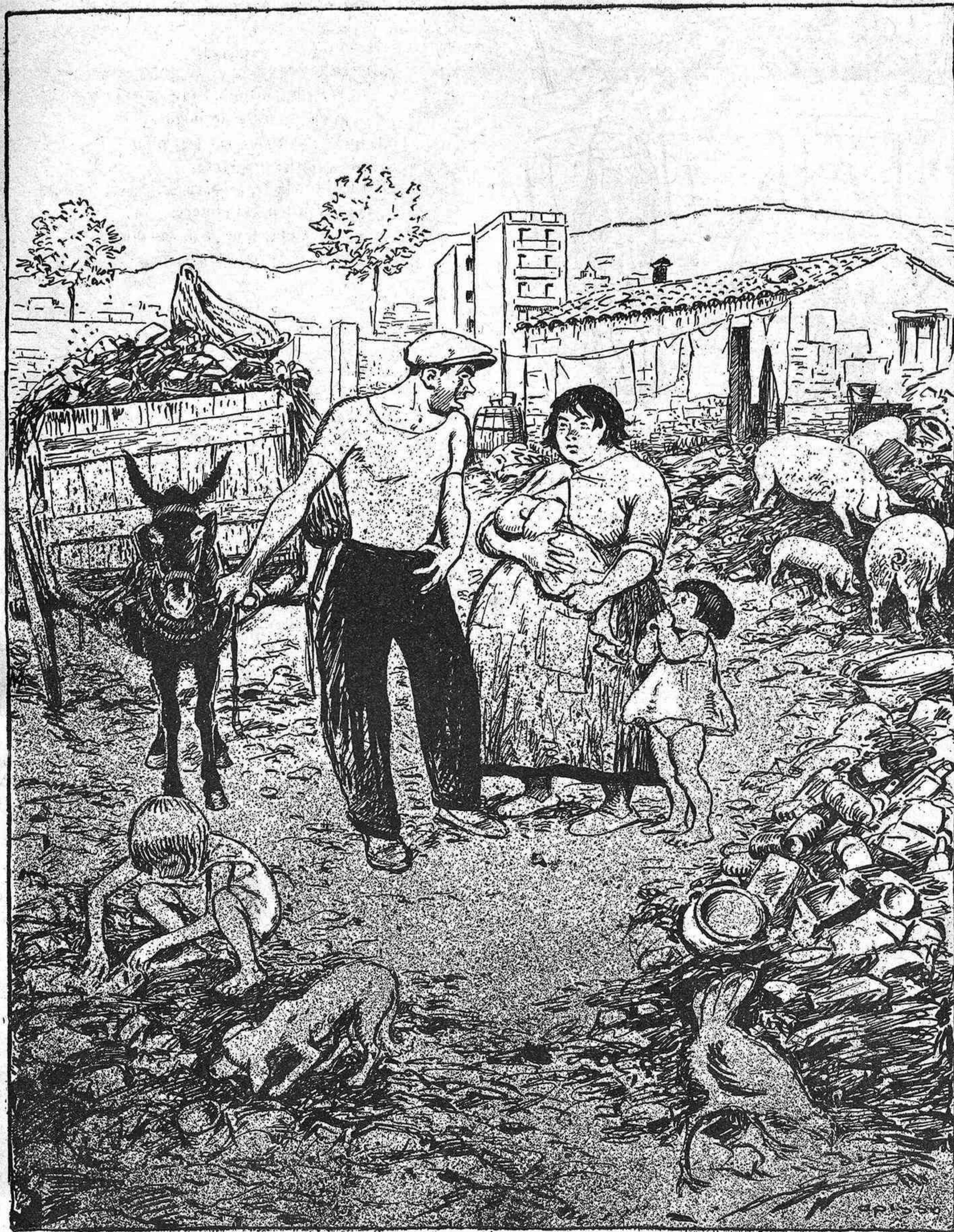
No són els senyors que van al govern civil els que deuen induir els governadors a prendre tal o qual mesura d'ordre moral. No són els inspectors de barri els que deuen formular les denúncies contra les cases que juguen, ni són els cafès-concerts els centres d'immoralitat que se suposa.

Generalment, l'immoral és el que hi va: és el que presenta la denúncia, és el que es penja del braç, descaradament, d'una dona de la vida, és el que denuncia una casa en la qual juguen al "burro", perquè una volta estigui clausurada, en la d'ell es pugui jugar al set i mig, en combinació amb certs inspectors del barri...

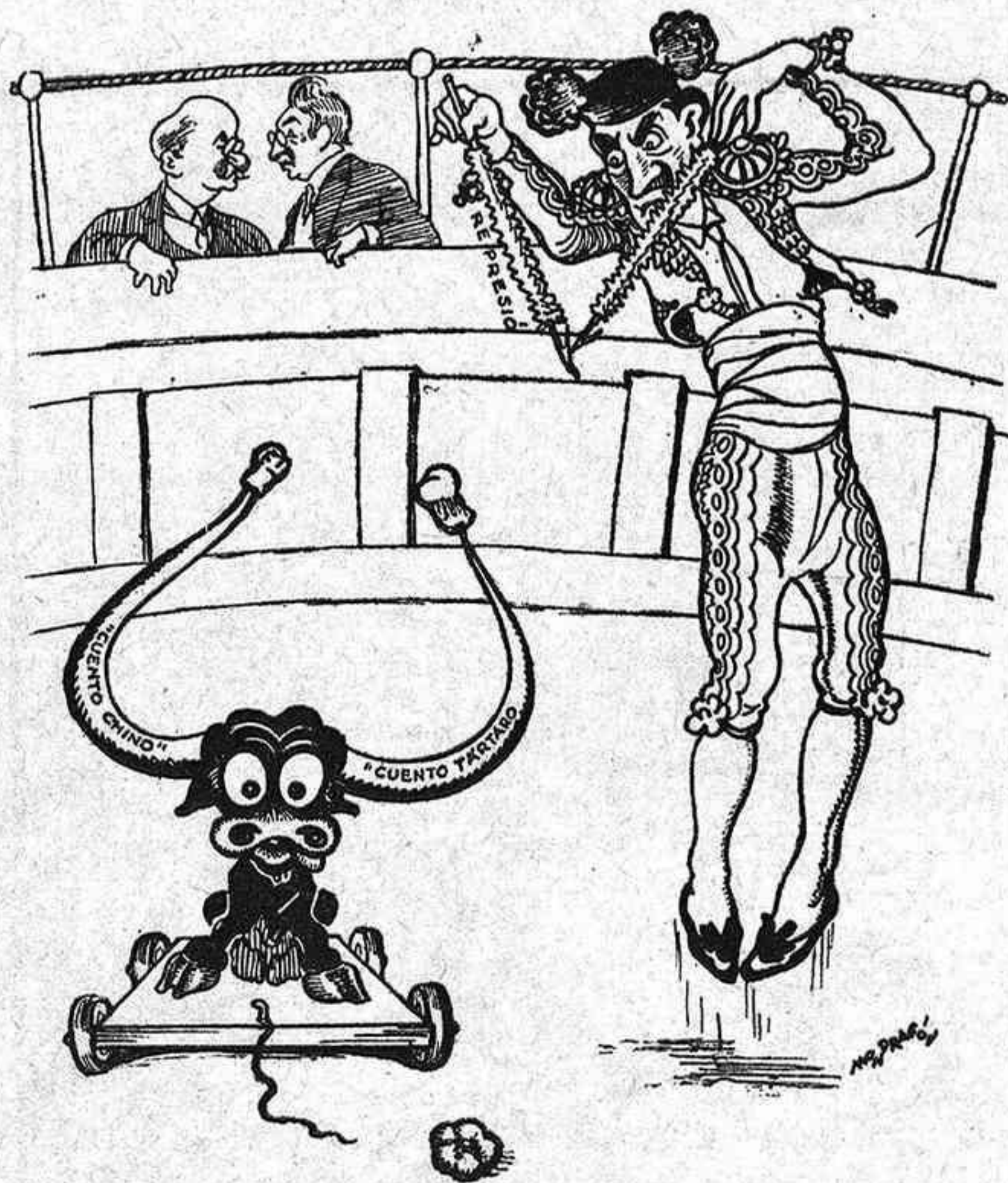
Aquestes coses no transcendeixen gairebé mai al govern civil sense haver estat passades pel sedàs de transformació corresponent; i quan arriben a les orelles del governador, ocupat en assumptes de més transcendència, ja podem dir amb raó que li fem veure blanc ço que era completament negre.

Una primera autoritat d'una ciutat de primer ordre que no s'adormi en els llorers propis del càrrec, deu ella mateixa posar-se en contacte amb tots els estaments que componen la vida ciutadana, i jutjar amb coneixement de causa, veure amb els seus ulls quins són i on tanquen els focus d'immoralitat, qui la practica, qui els tolera, qui en

—Mira, Quim; han vingut els de la "higiene", i diuen que això pot ésser un cau de pesta bubònica.
—Més valdria que es cuidessin d'extirpar la **Pesta Borbònica**.

“Maura chico”, el banderillero de moda...

viu, dels rendiments llurs... I llavors s'evitarien estridències contra les disposicions governatives, salvetats enutjoses com les que han tingut lloc amb les cases de joc, de les quals es dona el cas que, mentre unes estan clausurades, o obertes sense deixar-les jugar ni a “la mona”, altres, en combinació amb no sabem qui, juguen nit i dia als prohibits, i gaudeixen d'una preferència incomprensible. O tots, o cap; o tots frares, o tots canonges. Què en fóra de diferent, si les coses es fessin com nosaltres apuntem!...

FRANCESC OLIVA

Film de la setmana

Dilluns

Varen dir que es preparava un atemptat contra En Maura; és una nova manera de voler dar-se importància.

La política i el cine tenen trucs molt especials; la qüestió és distreure el públic per a poder-lo enganyar.

Dimarts

Ara són els tintorers els qui volen més jornal, tot dient que fa deu anys ja, que van curts de gambals.

(No podrien esperar sols un parell de mesades,

per tal que les altres vagues estiguessin arreglades?)

Dimecres

L'Ajuntament es preocupa que els dipòsits de lloguers que “guarden” els propietaris als pacífics llogaters, passin a la seva caixa per treure'n bon interès. Francament, tant se'ns en dona: d'uns i d'altres, desconfiem.

Dijous

Han agafat un pobre home traficant de cocaïna i venedor de tabac “havano”... fet de borilles.

Que el deixin anar aviat si la vida així es guanyava, no fos cas que els seus companys plantegessin una vaga.

Divendres

Roviralta - Soldevila — com algú podrà pensar — no és un match proper de boxa ni un raid d'ací cap allà.

Són dos nous politxinelles que “La Publi” i “L'Opinió” han fet sortir a l'escenari per distreure els seus lectors.

Com no tenen gaire feina ni informacions importants, han optat, abans de Corpus, fer els gegants.

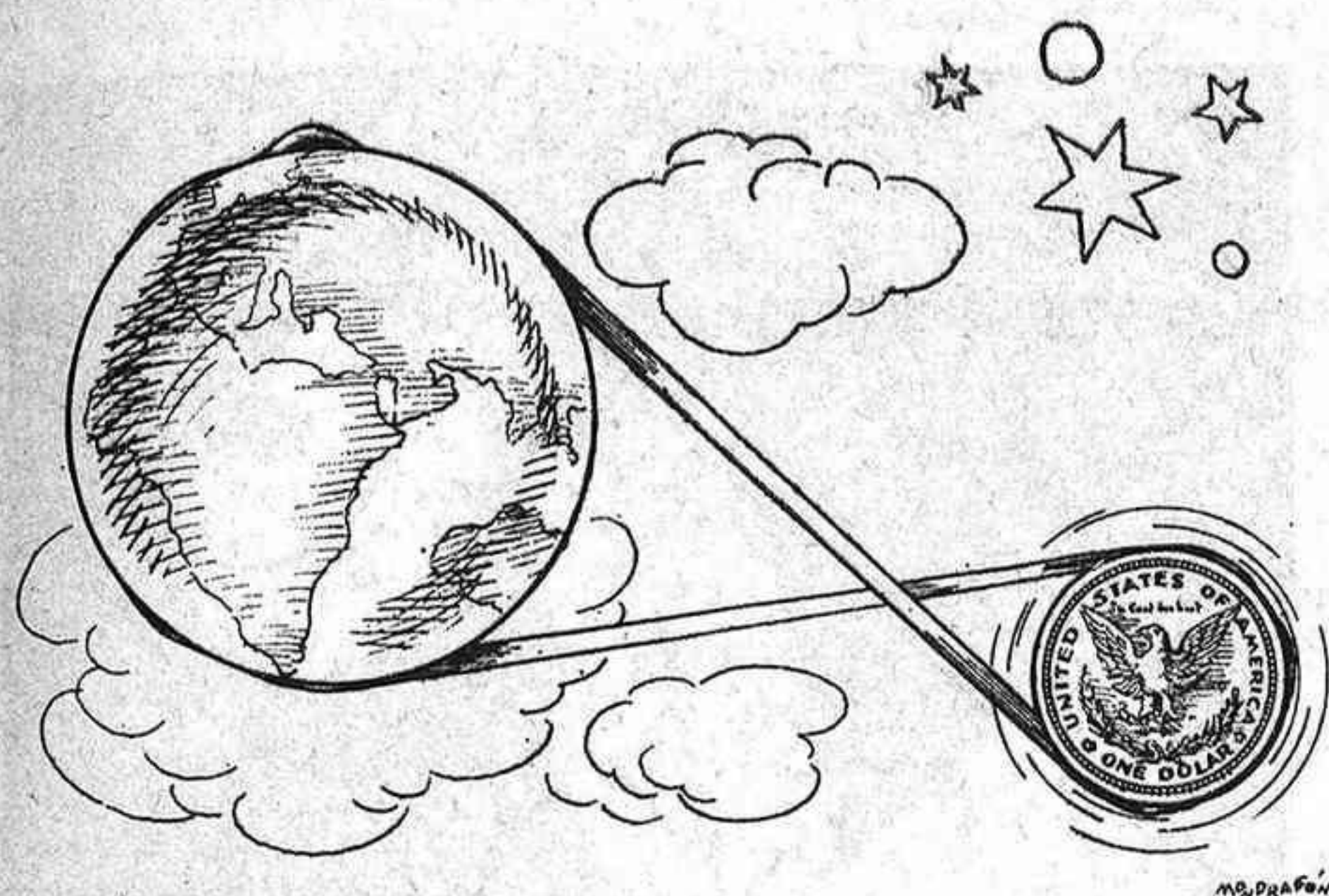
Dissabte

Això dels atracaments passa de “castaño oscuro”; avui, a quatre xofers, els han pres vint-i-cinc duros.

(Nosaltres, fins hem pensat que despisten amb els “quartos”, mes que la trista veritat són desitjos d'anà amb auto com a Casa la Ciutat).

Diumenge

El Barça ja ha debutat!
Ja hi ha partits de futbol!
La República hem salvat!
Tornarem a fé el mussol!
Viurem sols per la pilota,

S. M. el Dòlar...

...o el motor que fa rodar el món...

La vaga general

Hem sofert els efectes d'un altra vaga general, moviment (?) gairebé tradicional a Barcelona d'ençà que l'element productor està socialment constituït. L'orientació d'aquesta vaga és completament anònima. Uns senyors directius d'un Sindicat obrer l'ordenen, i el poble humilment la porta a la pràctica.

I diem humilment per què quant una vaga de l'importància d'aquesta no neix per espontani sentiment de l'obrer com a resultat de vejacions sofertes per part del patró o de l'autoritat governamental, o com a clam d'emancipació social forjat temps ha en l'ànim de la classe productora, resulta a més de inefectiu perjudicial per a la vida i el prestigi de la nostra ciutat.

A ningú no li agrada veure els pilots d'escobraries al mig dels carrer, màxim coneixent-se els casos rescents de peste bubònica a l'Hospitalet.

A ningú no li agrada veure els serveis netament d'utilitat pública abandonats per complet, ni la seguretat del ciutadà.

No creiem tampoc que a poc d'estar instaurat el règim de llibertat a Espanya, i en vigílies de l'aprobació del nostre Estatut sigui la vaga, gairebé impopular com la passada el camí més a propòsit per assolir aquella plenitud de lliure desentrell que tots els catalans volem.

Els errors manifestes d'un ministre de Governació no els deu pagar el poble ni molt menys Catalunya, i tot el que es faci ara en aquest sentit sense contar amb la lliure col·laboració del poble i l'espontània manifestació reivindicadora del mateix, es anar directa i indirectament a cavall d'una inconsciència col·lectiva contra la vida de la nostra justa emancipació política-social que tants anys ha, volem aconseguir.

Això no vol dir que nosaltres aprovem l'actuació d'alguns ministres conservadors amparat sota la fraternal protecció de la nostra República, però no podem de cap manera alentar tampoc un moviment com el present que no assoleixen altra prioritat que el desgabellament de tots els drets de ciutadania, i per altra part donen arbitrària justificació a les mesures de represàlia adoptada precisament pels saions del ministre de la Governació que no cerquen altra llorer ni aspiren a més glòria que la de guanyar una menció honorífica o una condecoració de 3'50 per haber defensat *heroicament* l'ordre públic, que l'obrer, amb la seva inconsciència altera.

Nosaltre fem vots fervents pel restabliment de la normalitat.

Volem també que sigui el poble qui sancioni els error o malvolences dels encarregats de fer justícia, però que ho faci segons les modernes evolucions obreristes, no amb l'atàvic costum d'una vaga general sense donar coneixement d'ella als encarregats de portar-la a pràctica.

El poble és amo i senyor, les autoritat dependents del poble.

No deixem doncs que siguin elles les qui en cridin al ordre precisament.

L'ACTUALITAT ARTISTICA, per J. M. Junoy.

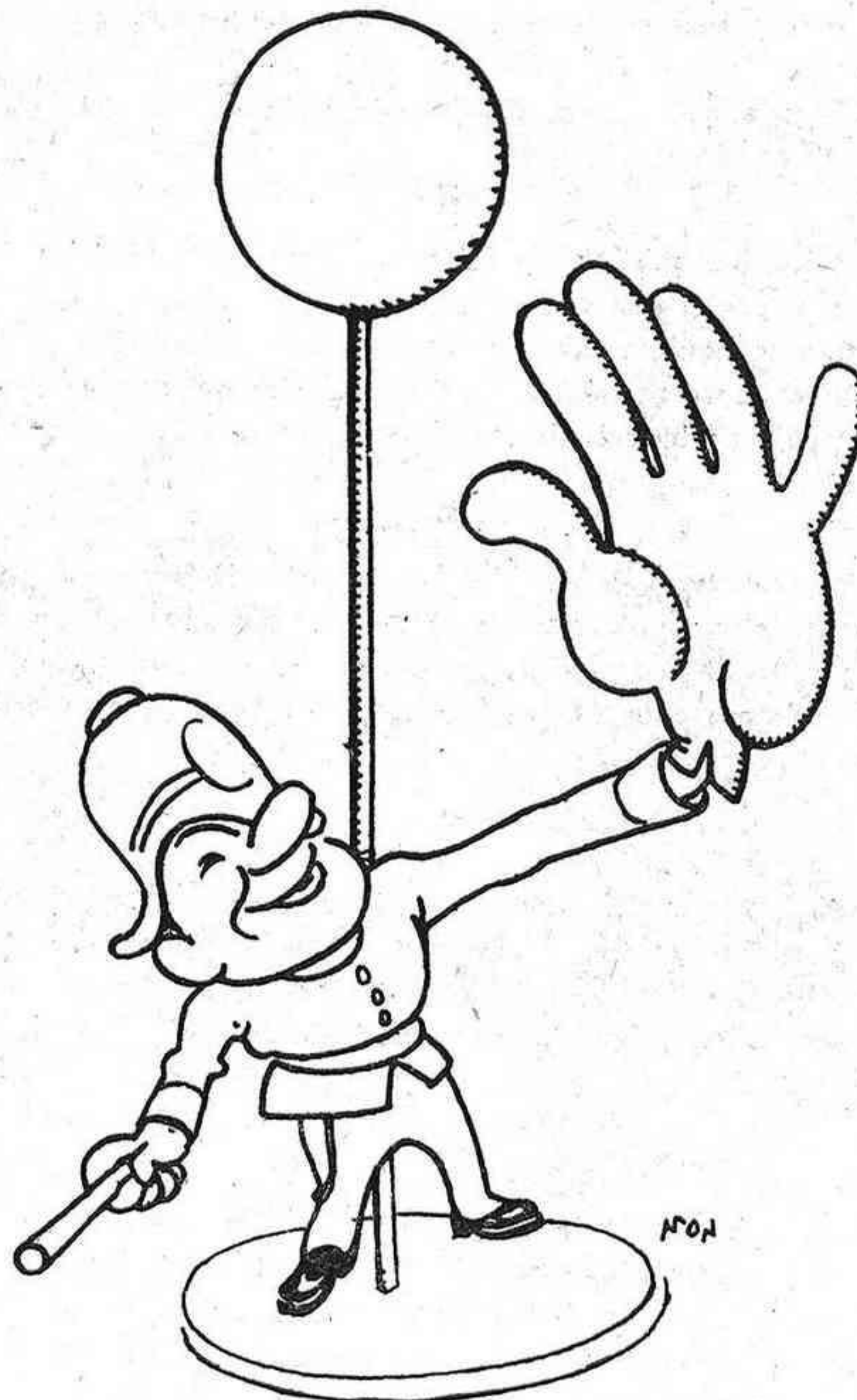
J. M. Junoy ha reunit en aquest volum uns quants estudis crítics, uns quants dels seus millors articles crítics. J. M. Junoy és un crític força estimable. Per una raó: perquè no abunda a casa nostra aquest tipus de crític. Sensible, elegant, suau, en to menor. I, ja no cal dir-ho, intel·ligent i comprensiu.

En aquest volum, que porta reproduccions de les obres comentades, hi ha estudis sobre l'art de Francesc Domingo, Manolo Hugué, Joaquim Mir, Joaquim Sunyer, Obiols, Bosch-Roger, Enric Casanoves, Manuel Humbert, Mompou, Pruna, Bertrana, Marquès-Puig, etc., etc.

Una bona aportació, aquest llibre de J. M. Junoy, a l'estudi de les nostres arts plàstiques.

CONFERENCIES FILOSOFIQUES. Publicacions de l'Ateneu Barcelonès.

Són les professades durant l'exercici 1928-1929 pels senyors J. Serra Hunter — "Tradició i progrés de la filosofia contemporània" —; J. Farran i Mayoral — "La filosofia grega" —; Joaquim Xirau — "El sentit de la vida i el problema dels valors" —; Ramon Roquer Vilarrasa — "Filosofia cristiana medieval" —; Francesc Mirabent i Vilaplana — "L'escola escocesa i la seva influència en els filòsofs catalans del segle XIX" —;

Calma senyors... calma... que tot s'arreglarà.

Tomàs Carreras i Artau — "Introducció a la història del pensament filosòfic a Catalunya" —; August Pi Suñer — "Filosofia i ciència experimental".

Un volum, com podeu veure, ben interessant.

EL VOLGA DESEMBOCA AL MAR CASPI, novella de Boris Pilniack.

Una novella russa contemporània. I, per tant, una novella apassionant. Avui Rússia segueix captant l'atenció del món. La seva política, la seva literatura imanten l'interès d'Occident. "El Volga desemboca al mar Caspi" és la primera obra que coneixem, que llegim — atentament, fervorosament —, de Boris Pilniack. Es un nou descobriment, ple d'interès. Com sempre que es tracta d'un escriptor rus, que sempre és una revelació: Fedin, Babel, Leonor, Cholorok...

"El Volga desemboca al mar Caspi" és una novella que, en certs fragments — com hem observat en altres moderns escriptors russos —, té aires d'epopeia. L'epopeia de les inquietuds, dels anhels, de les lluites de la Rússia nova.

ALPHA

Ens diuen de Manlleu que, des de fa un quant temps, els d'"El Matí" no es cansaven d'enviar a moltes persones d'allà el diari, sense haver-s'hi subscrit.

Però ara s'han vist sorpresos amb la presentació dels rebuts corresponents, els quals — no cal dir-ho — no han estat pagats.

La jugada, pel que es veu, no els ha sortit prou bé.

✱

En un poble valencià va fer-se un concurs de síndries. I va guanyar el premi una que pesava 34 kilos.

(Per a tranquil·litat dels lectors direm que no varen presentar-se al concurs cap de les moltes síndries que tenen per cap alguns regidors barcelonins.)

✱

S'ha presentat una querella contra uns diaris perquè paraven massa clar de l'assumpte de Dolors Bernabeu, que a nosaltres va costar-nos una llarga suspensió.

Es veu que tenen la cua de palla certa gent que es creuen alludits.

✱

Tots els diaris dedicaren llargues columnes a l'arribada de l'Avi. Tots, menys "La Vanguardia", que ho ressenyà en poques ratlles i sense donar-hi importància.

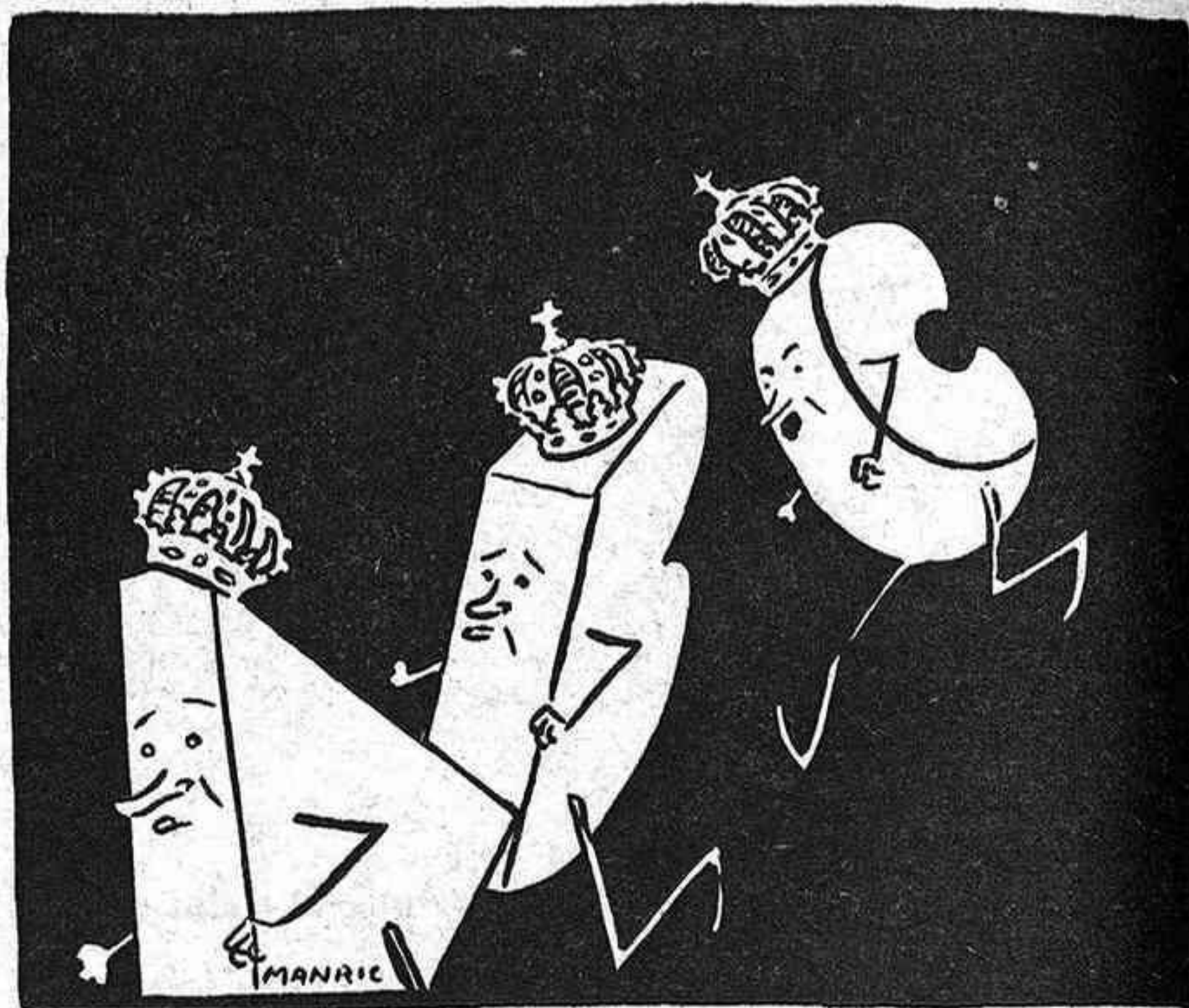
Potser volien cobrar-ho com anunci?

✱

"L'Opinió" troba de mal gust que certs periodistes facin barrila amb la gestió desastrosa dels regidors barcelonins.

Però nosaltres veiem que, fora de "L'Opinió", que tan sols opina sobre les coses dels seus partidaris, deixa d'opinar "La Vanguardia", que mai opina. I els altres que opinen o fan opinant en contra.

Tot són opinions!

"A B C", el diari que prefereix la monarquia a la República.

(No cal que ho digui, que ja ho sabem.)

—Vaga un altre vegada? I que en som de ganduls!

Aquests dies el Nunci de S. S., monsenyor Tedeschini, ha celebrat diverses conferències amb els ministres.

A la sortida, mentre Tedeschini, amb els ulls baixos, somreia ruborosament, els ministres es mostraven encisats.

—Ha estat—deia invariablement el senyor De los Ríos—una conferència molt cordial i afectuosa.

—Hem tingut—afegia Don Alejandro—un tête-à-tête molt amable i agradable.

—La conversa—remarcava encara el senyor Alcalà Zamora—ha estat íntima i deliciosa.

¿Qui dubta, després d'aquestes expressives declaracions, dels encants celestials de la signorina Tedeschini?

✽

El regidor Casimir Giralt demana que els dipòsits dels llogaters dels pisos passin a l'Ajuntament.

El senyor Giralt encara pot tirar mà d'altres dipòsits. Els dipòsits fets pels abonats a les companyies d'electricitat que per cert assoleixen una suma important i no donen cap interès als abonats.

Tot, abans que augmentar les despeses dels contribuents.

✽

Un tren de pelegrins que es dirigia a Lourdes descarrilà entre Luchon i Nolliers. Resultaren més de 30 passatgers ferits. Veieu? Un miracle prematur de la Mare de Déu?

✽

Un altre miracle...

A Guadamar (Toledo) unes noies van veure, de nit, entre unes oliveres, una figura misteriosa que els va semblar la Verge. Hi ha qui diu, però, que de verge, la figura, no en tenia res. Es allò, "la noche, la ocasión..."

✽

Amb tot, però, els miracles sovintegen arreu d'Espanya.

I ací, què? Potser badem? Què fan, els frares de Montserrat?

En què pensa, el senyor rector de Núria? Per què serveix l'enginy dels redactors d'"El Matí"? Per què la fe de les filles de Maria?

En fi, es veu que a Catalunya estem deixats de la mà de la Mare de Déu.

✽

Ens ha estat tramès un exemplar de la reproducció del "14 d'abril de 1931", pintura original de Juli Borrell, que en forma de tríptic s'ha posat recentment a la venda.

No cal dir que agraïm l'ofrena, i estem segurs de l'èxit de venda d'aquesta obra, ja que recull l'apoteòsic moment en què el poble de Barcelona, per les nostres Rambles, victorejava la proclamació de la República.

✽

El tinent d'alcalde senyor Giralt ha imposat a diferents industrials per vendre llet adulterada, i està disposat a castigar als reincidents amb el màxim de sanció que autoritzen les lleis.

Sense contemplacions «duro y a la cabeza» amb aquets industrials tant desaprensius.

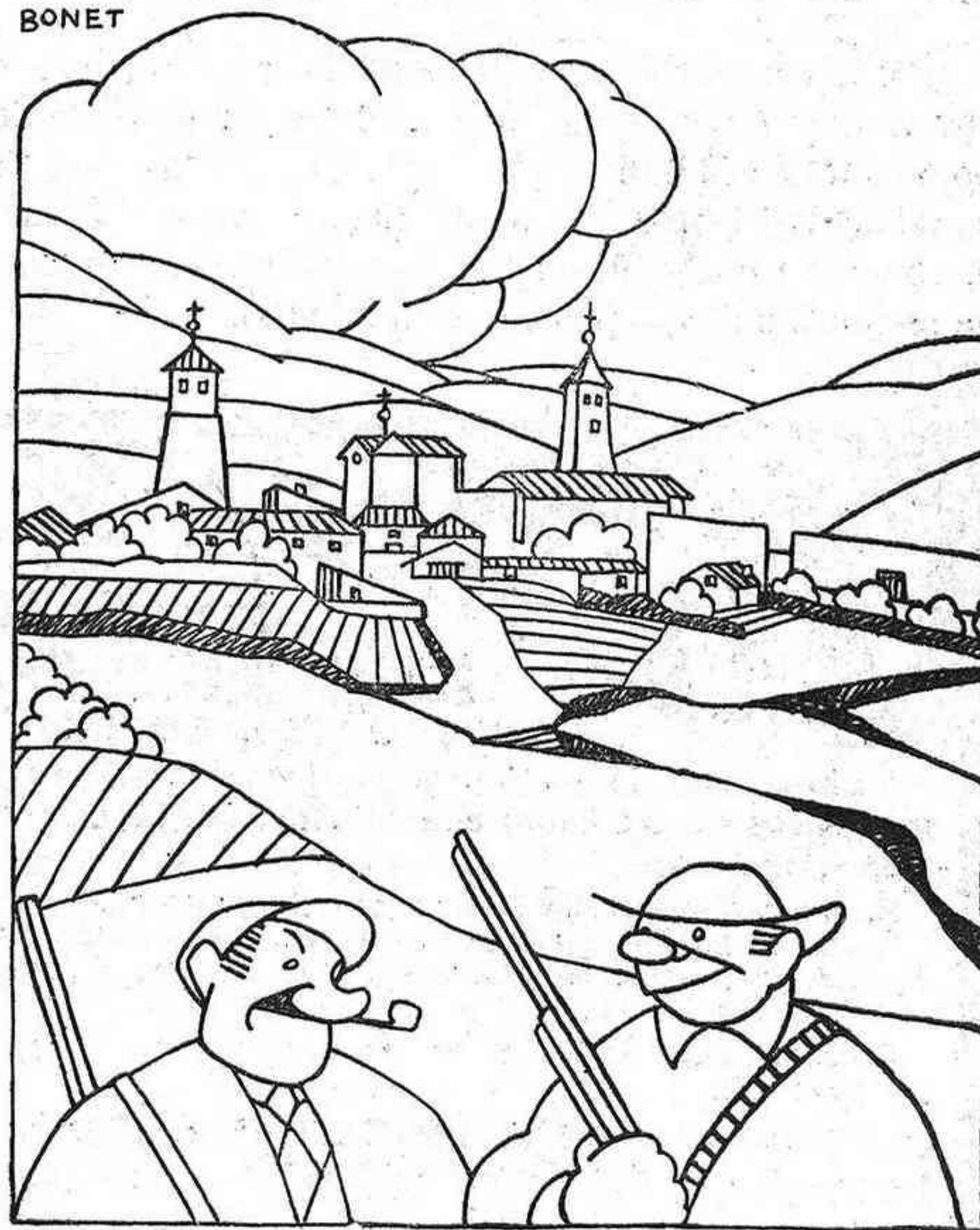
Molt bé pel senyor Giralt i pels demés regidors que fan el mateix.

—Mamà, com és que ara ets tan amable amb el xicot de la teta?

S'ha de canviar de tàctica, noi; que ara s'implantarà el divorci...

BONET

—Veus? Si no haguessim desarmat el somaten no n'hi haurien tantes de vagues.

Entre en Maura i la duquessa de Mandas mentres estaven prenent la xocolata es produí un incident.

La duquessa insultà a Maura i donava crits de visca el rei i mori la República.

Escolta Maura, perquè, a la duquessa de Mandas no la «mandas» a la m ...

✱

Davant el tribunal de defensa de l'Estat italià ha començat la vista del procés contra el professor belga Lleó Moulin, que ha produït gran sensació en tot Itàlia i Bèlgica.

El veredict del tribunal s'ha donat a conèixer, el resultat del qual és condemnar a Moulin a dos anys de presó. El fiscal li demanava cinc.

No ha sigut més excésiu el càstig degut a les nombroses i insistents protestes que de tot arreu del món se n'ha fet patent.

✱

Els generals F. Berenguer, Jordana, Vallespinosa i Ruiz del Portal han ingressat a presons militar éssent objecte de tota mena de consideracions i quedant instal·lats en celdes del pis principal.

Enterament igual que els vaguistes de la Telefònica.

✱

En plena Via Laietana s'ha comès un atracament del qual ha resultat un home mort.

Aviat semblaran els carrer de Barcelona els mateixos que els de New-York els seu «ganters».

Darrera hora

Per haber declarat la vaga de la fam els reclosos governatius de la presó model, el senyor Anguera de Sojo es traslladà a dit establiment per a fer-los desistir de tal actitud i prometre'ls estudiar els casos de cada ú, obrant en conseqüència per lo que els hi capigués de responsabilitat, o posar-los en llibertat.

En el precís moment de la seva visita alguns dels presos exterioritzaren la seva protesta amb grans crits propagant-se a tots els reclosos que s'amotinaren i calaren foc a algunes dependències éssent necessària l'intervenció de la policia per a sofocar el moti.

Com a protesta de tals empresonaments governatius la Federació Local de Sindicats Unics de Barcelona decretà la vaga general, éssent aquest el motiu pel qual L'ESQUELLA DE LA TORRATXA no ha sortit com de costum.

Preguem als nostres lectors es fàcin càrrec d'aquesta anormalitat de la qual som nosaltres els que en sortim més perjudicats.

Ll. S.—La vostra prosa està bé, però no s'adiu amb el caire del setmanari.

J. C. F.—Teniu una lletra molt millor que la poesia enviada, la qual no pot ésser publicada.

J. V.—Ni amb el consentiment que ens atorgueu, la podem publicar.

J. C.—Es massa defectuosa.

Kim.—No hi ha res a fer.

I. M. G.—No fa per casa.

I. C. F.—(Vergés). En cartera per a publicar

R. D.—Els vostres dibuixos no estan prou bé, i, altrament, és difícil que puguem complaure-us, per tal com els de casa ho fan tot.

F. S.—Està bé, i es publicarà quan li toqui el torn.

Imp. "L'Esquella" i "La Campana", Om, 8. -- Barcelona.

EROTYL

Específic de l'
ASTENIA GENITAL (IMPOTENCIA)
(MANCA DE VIGOR SEXUAL)

De la eyaculació prematura (pèrdues seminals); de la Feblesa y molt eficaç per a combatre la NEURASTENIA, en totes les seves manifestacions.

Es el més poixant estimulant de l'activitat neuro-espino-médulo-genital. Sinérgic i homo-estimulasa de les glàndules intersiicals. Producte pluriglandular, completament inofensiu. Mai perjudica, ni lesiona cap orgue, ni el funcionament dels mateixos.

No conté, ni esticnina, ni fofurs, ni cantárides, ni cap altre medicament excitant.

PRODUCTE MAGNE E INSUSTITUIBLE PER A RECOBRAR LA PERDUDA FELICITAT CONJUGAL. PROSPECTES GRATIS

Laboratoris Farmacològics del Dr. W. Dutrem
Alt de Sant Pere, 50 - BARCELONA - Teléfon 18631

Preu: 21'75 ptes.

LLIBRERIA ESPANYOLA D'ANTONI LOPEZ

Rambla del Mig, número 20

BARCELONA

Telèfon número 18692

SINGLOTS POETICS DE Frederic Soler (PITARRA)

La butifarra de la llibertat	original	1 acte	Lo punt de las donas	jogina	2 »
L'esquilla de la torratxa	paròdia	2 »	L'últim Trençalós	original	2 »
Lo Cantador	»	2 »	L'Africana, paròdia de aquesta magnífica òpera		
Lo castell dels tres dragons	original	2 »	Gra y palla, paper per a matar ratos, col lecció de poesies.		
¡Cosas del oncle!	»	1 »	Lo bolg de las campanillas	jogina	1 »
Ous del dia	paròdia	2 »	Il Profeta, paròdia d'aquesta magnífica òpera		
Las píldoras de Holloway	original	1 »	Faust, paròdia d'aquesta magnífica òpera		
Si us plau per forza	»	2 »	Liceistas y cruzados	original	2 »
Un mercat de Calaf	»	2 »	Los héroes y las grandezas	»	2 »
Un barret de riallas	»	1 »	La mort de la paloma		
La venjansa de la Tana	paròdia	1 »			
La vaquera de la piga rossa	»	2 »			
Las carabassas de Montroig	original	2 »			
En Joan Doneta	»	1 »			

Preu de cada singlot 0,60 ptes.

Les 24 obres enquadrades luxosament, pessetes 20

El culto al desnudo

por ROGER SALARDENNE

Precio: 5 pesetas

Mónita secreta

Instrucciones reservadas de la Compañia de Jesús

Precio: 1 peseta

DOCTOR KOENHLI

Novísimo arte de amar

Precio: 3,50 pesetas

Mapes i Guies Michelin

PER A

AUTOMOBILISTES

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem de pèrdues si no es remet, a més, 30 cèntims per a certificat. Als corresponals se'ls atorguen descomptes

—“Yo soy el rata primero...”

—Però aquí ja no hi ha res a fer; la República ho ha netejat tot...